

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет хореографічного мистецтва
Кафедра сучасної хореографії та спортивно-оздоровчих технологій

**СУЧАСНИЙ ТАНЕЦЬ: ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК ТА
МАЙБУТНЄ**

Програма та навчально-методичні матеріали дисципліни
для здобувачів першого (бакалаврського) та
другого (магістерського) рівнів вищої освіти
галузі знань 02 Культура і мистецтво
спеціальності 024 Хореографія
освітньо-професійної програми
«Хореографія»

УДК 793.322:792.8](073)

C91

Рекомендовано до опублікування за рішенням науково-методичної ради ХДАК (протокол № 13 від 30.03.2026р.)

Рецензенти:

Євгенія ЯНІНА-ЛЕДОВСЬКА, завідувач кафедри сучасної хореографії та спортивно-оздоровчих технологій, кандидат мистецтвознавства, доцент

Катерина БОРТНИК, доцент кафедри бальної хореографії ХДАК, кандидат мистецтвознавства, доцент

Укладач:

Ольга ХЕНДРИК, доцент кафедри сучасної хореографії та спортивно-оздоровчих технологій, кандидат педагогічних наук, доцент

C91 **Сучасний танець: історія, розвиток та майбутнє** : програма та навч.-метод. матеріали дисципліни для здобувачів першого (бакалавр.) та другого (магістер.) рівнів вищої освіти, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спец. 024 «Хореографія», освітньої програми «Сучасна хореографія» / М-во культури України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т хореографічного мистецтва, Каф. сучасної хореографії та спорт.-оздоров. технологій ; [уклад. О. Ю. Хендрик]. Харків : ХДАК, 2026. 32 с.

Навчальна дисципліна «Сучасний танець: історія, розвиток та майбутнє» знайомить із еволюцією сучасного танцю — від новаторських експериментів Лої Фуллер до практик танцю contemporary XXI століття. Вона формує цілісне уявлення про логіку розвитку сучасного танцю та його перспективні вектори в контексті еволюції мистецького мислення. Дисципліна розрахована на здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти, слухачів системи підвищення кваліфікації та післядипломної освіти.

УДК 793.322:792.8](073)

©Харківська державна академія культури, 2026

©Хендрик О.Ю.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Сучасний танець: історія, розвиток та майбутнє»

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна, заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3 (3 семестр – 3 кредитів)	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Вибіркова
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність 024 «Хореографія» Освітня програма «Сучасна хореографія»	Рік підготовки:
		Семестр
		Лекції 24 год./ 8 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійна робота студента – 4	Ступінь «Бакалавр» «Магістр»	Семінарські: 6 год./ 2 год.
		Індивідуальні завдання:
		Самостійна робота 60 год./ 80 год.
		Вид контролю
		залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: 30/60 – д ф н; 10/80 – з ф н

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Сучасний танець: історія, розвиток та майбутнє» - вибіркова навчальна дисципліна, загальним обсягом – 3 кредити. Вона спрямована на системне осмислення впливу історичних, соціокультурних і світоглядних трансформацій на формування нових художніх парадигм, інноваційних форм і способів тілесного самовираження в танці. Особлива увага приділяється аналізу появи інновацій у хореографії, що виникали у творчості митців-експериментаторів.

Мета – формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння процесів становлення та розвитку сучасного танцю в контексті еволюції художнього мислення.

Здобувач вищої освіти отримує знання, вміння й навички інтерпретувати хореографічні явища у контексті розвитку мистецтва та культури; аналізувати хореографічні твори з позиції стилістики, структури та художньої мови; використовувати набуті знання для створення власних хореографічних і пластичних рішень.

Завдання:

- сформувати системне розуміння впливу історичних, соціокультурних і світоглядних процесів кінця XIX–XXI ст. на розвиток сучасного танцю;
- ознайомити з основними художніми напрямками та естетичними концепціями авангардного, модерного і постмодерного мистецтва, а також їхнім відображенням у хореографічній практиці;
- розвинути здатність аналізувати художню форму, тілесність та жест як важливі складові створення сучасного танцю;
- розкрити вплив візуального мистецтва, масової культури та сучасних художніх практик на формування хореографічної мови контемпорарі;
- сприяти усвідомленню трансформацій українського танцювального мистецтва в контексті глобальних культурних процесів та формування нової культурної ідентичності.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Компетентності:

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, і місця у загальній

системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК01. Усвідомлення місця та ролі хореографічної культури у сучасному соціокультурному просторі, здатність виявляти новітні тенденції та перспективні напрями розвитку хореографії.

СК02. Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтв, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історико-стильових періодів світової художньої культури.

СК09. Здатність збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції.

СК10. Усвідомлення синтетичної природи хореографічного мистецтва та багатоманітності його можливих зв'язків з іншими мистецтвами у хореографічному творі.

Програмні результати навчання:

ПРН06. Розуміти роль культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.

ПР6. Виявляти тенденції та перспективи розвитку хореографічної культури у процесі аналітичного осмислення подій та фактів минулого та сучасності.

ПРН07. Знати і розуміти історію мистецтв на рівні, необхідному для застосування виражально-зображальних засобів відповідно до стилю, виду, жанру хореографічного проєкту.

ПРН08. Розуміти хореографію як мистецький феномен, розрізнати основні тенденції її розвитку, класифікувати види, напрями, стилі хореографії.

ПРН10. Розуміти хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності.

Передумови для вивчення

Засвоєнню дисципліни передуює самостійне вивчення інформації стосовно становлення та розвитку сучасного мистецтва, перформативно-хореографічного мистецтва, знайомство з діяльністю провідних сучасних балетмейстерів, перформерів, виконавців-експериментаторів, перегляд танцювальних вистав, уроків, відвідування танцювальних майстер-класів та участь у перформативних проєктах, фестивалях, конкурсах будь якого виду хореографічного мистецтва; опанування теоретичних засад та

практичних навичок із фахових дисциплін балетмейстерського та виконавського спрямування.

Форми та методи навчання

Форми: лекційні та семінарські заняття, самостійна робота, контрольні заходи.

Види: лекції, практичні заняття, самостійні заняття.

Методи: словесні (розповідь, пояснення, дискусії), наочні (ілюстрація, демонстрація, презентації, кейси), імітаційне модулювання, методи стимулювання і мотивації, методи пересічної перевірки знань на практиці

Засоби оцінювання та демонстрації результатів навчання:

Усне опитування, фронтальні перевірки, співбесіди, виконання семінарських завдань, презентація.

4. ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна складається з 12 тем, які містять 100 тем, зв'язані між собою змістовними складовими

Тема 1. Мистецтво як експеримент (прагнення реальності).

Економіко-політичний та соціальний контекст кінця XIX ст.. Криза академічної традиції кінця XIX ст.. Прагнення реальності: мистецький простір початку XX ст. (живопис, театр, музика, винахід кінематографа). Тіло і рух як художній матеріал (Лео Фуллер, Михайло Фокін, Айседора Дункан). Маніфести як нова форма художнього мислення.

Тема 2. Конструктивний та «аналітичний» підхід до форми.

Ідеї Поля Сезанна та їх інтерпретація в танці.

Тема 3. Мистецтво авангарду та тілесності.

Політичні, економічні та соціальні умови розвитку сучасного мистецтва (1905-1930). Основні течії та ідейні лідери та практики мистецтва авангарду. Представники авангарду в хореографії (Мері Вігман, Рудольф Лабан, Вацлав Ніжинський, Оскар Шлеммер). Розвиток джазового танцю (поява джазових клубів, танців «Чарльстон», «Блек Боттом»). Сучасне мистецтво України (Казімір Малевич, Лесь Курбас, Василь Верховинець, Марія Пастернакова тощо).

Тема 4. Образ нової людини у мистецтві США, України та Європи.

Політичний, економічний та соціальний контекст (1910–1940-ві). Маніфест і філософія модерну. Танцювальне мистецтво: модерн і джаз як нові «мови Америки» (Марта Грем, Доріс Гамфрі, Хосе Лімон).

«Нова людина» в контексті Українського мистецтва (1919-1930). Рух як універсальна мова в європейському та скандинавському танцювальному експресіонізмі (мері Вігман, Рудольф Лабан, Курт Йос, Франсуаза і Домінік Дюпон, Маргеріт Валлон, Біргіт Кульберг, Сюзанна Глінке).

Тема 5. Сюрреалізм: ідеї, контекст, художні практики та втілення у хореографії.

Економіко-політичний та соціальний контекст (1924–1945). Андре Бретон «Маніфест сюрреалізму». Ідейні лідери та практики мистецтва сюрреалізму та основні принципи творчості. Представники сюрреалізму в хореографії (Франсуаза Салліван, Елен Ванель, Роберт Гай Дероз'є).

Тема 6. Тілесний жест як «трансформація образу».

Контекст післявоєнного світу: умови для мистецької трансформації. Абстрактний експресіонізм: «широкий жест», gestural painting (1943-1970). Дžadсон Данс Театр та радикальна реорієнтація танцю. Візуалізація руху і тілесність у контексті абстрактного експресіонізму (Анна Хелпрін, Мерс Каннінгем, Тріша Браун, Івонн Райнер, Сімона Форті).

Тема 7. Візуальне мистецтво масової культури та його вплив на хореографію.

Економічний, політичний і соціальний контекст 1956–1970 рр. Поп-арт: «шопінг-терапія». Ключові художники та образи (Енді Воргол, Рой Ліхтенштейн). Естетика масової культури в танці (джадсон Данс Театр. Твайла Тарп).

Тема 8. Нова тілесність.

Концептуалізм: ідея як «машина» для твору (експерименти та репрезентації Івон Райнер, Тріши Браун, Лусінд Чайлдс, Стівена Пекстона). Fluxus і «event scores»: інструкції, участь, інтермедія (Йоко Оно). Концепція Arte Povera: матеріальність і «порожній» простір (site-specific практики Сімони Форті). Перформанс як мистецтво дії: межа між мистецтвом і тілом.

Тема 9. Хореографічна мова постмодернізму.

Історичний та соціально-економічний контекст (1970-1989). Ідеї, маніфести, філософія постмодернізму. Ідея "смерті автора" (Р. Барт) та інтертекстуальність, пастиш, деконструкція. Роботи Каролін Карлсон та Піни Бауш ("Café Müller") як втілення ідей постмодернізму в танцювальному мистецтві.

Тема 10. Мистецтво сучасності (контемпорарі).

Соціально-історичний та політичний контекст (1988–2008). Основні філософські орієнтири контемпорарі. Естетика та художні принципи контемпорарі. Танець контемпорарі у США (Вільям Форсайт, Мігель

Гутьєррес, Мередіт Монк, Елвін Ейлі American Dance Theater). Контемпорарі в Європі (Піна Бауш (пізній період), Анна Тереза де Кеєрсмакер, Магі Марен, Матс Ек, Жозеф Надж). Розвиток джазового танцю (Gus Giordano, Matt Mattox, Mia Michaels).

Тема 11. Трансформація українського танцювального мистецтва в контексті формування нової культурної ідентичності.

Між традицією та сучасністю: формування нової культурної ідентичності (1989–2008). Етнографічна модель як основа сучасної хореографії (ФШГ «Свято»). Вплив візуального мистецтва масової культури США та Європи на формування ідей сучасного танцю (Лариса Венедиктова, Олена Жаворонкіна, Марина Лимар, Вятчеслав Макаров, Дмитрій Палкін, Константин Томільченко, Ольга Хендрик, Іван Чава, тощо). Зародження фестивального руху (А. Овчинников). Мистецькі заклади освіти, як творчі осередки розвитку сучасного танцю в Україні.

Тема 12. Танець контемпорарі в культурно-мистецькому просторі сучасної України

Інституалізація і поширення танцю контемпорарі в Україні (О. Будницька, Л. Венедиктова, М. Лимар, І. Макарова, О. Хендрик, О. Шабаліна, Х. Шишкарьова, Д. Рубан). Вплив західних практик (майстер-класи, фестивалі, гранти). Зародження незалежних театрів сучасного танцю (Київ модерн балет, Freedom physical theatre, Тотем, Vortex). Функції, місце і механізми танцю контемпорарі у культурно-мистецькому просторі. Виклики, тенденції та перспективи розвитку в Україні.

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Назви розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усь ого	у тому числі			усь ого	у тому числі		
		л	се м зан	с.р		л	се м зан	с.р.
1	2	3	4	7	8	9	10	13
Тема 1. Мистецтво як експеримент (прагнення реальності).	6	2		4	6	0,5		5,5
Тема 2. Конструктивний та	6	2		4	6	0,5		5,5

«аналітичний» підхід до форми.								
Тема 3. Мистецтво авангарду та тілесності.	6	2		4	6	0,5		5,5
Тема 4. Образ нової людини у мистецтві США, України та Європи.	6	2		4	6	0,5		5,5
Тема 5. Сюрреалізм: ідеї, контекст, художні практики та втілення у хореографії.	6	2		4	6	0,5		5,5
Тема 6. Тілесний жест як «трансформація образу».	6	2		4	6	0,5		5,5
Тема 7. Візуальне мистецтво масової культури та його вплив на хореографію.	6	2		4	6	0,5		5,5
Тема 8. Нова тілесність.	6	2		4	6	0,5		5,5
Тема 9. Хореографічна мова постмодернізму.	12	2	2	8	11,5	1	0,5	10
Тема 10. Мистецтво сучасності (контемпорарі).	12	2	2	8	11,5	1	0,5	10
Тема 11. Трансформація українського танцювального мистецтва в контексті формування нової культурної ідентичності.	6	2		4	7	1		6
Тема 12. Танець контемпорарі в культурно-мистецькому просторі сучасної України	12	2	2	8	12	1	1	10
Усього	90	2		60	90	8	2	80

		4					
--	--	---	--	--	--	--	--

6. ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1.

Тема: *Хореографічна мова постмодернізму*

Мета вивчення: формування розуміння особливостей хореографічної мови модернізму в контексті розвитку мистецтва ХХ століття.

Література:

Основна : 1, 2; **додаткова:** 11, 12, 16;

Завдання:

1. Ознайомитися з поняттям модернізму у мистецтві ХХ століття.
2. Визначити основні естетичні принципи модерністської хореографії.
3. Проаналізувати роль тіла як художнього інструменту у модерністському танці.
4. Розглянути основні напрями розвитку модерністської хореографії в Європі та США.

Питання для обговорення :

1. Які соціально-економічні зміни у Європі та США 1960–1980-х рр. сприяли появі нових форм танцювального експерименту? (постіндустріальне суспільство, масова культура, молодіжні рухи).
2. Як події 1968 року та контркультура вплинули на ідею демократизації мистецтва і появу нових форм танцю?
3. Чому у постмодерному танці з'являється принцип «будь-який рух — це танець»? Як ця ідея реалізується у практиці Judson Dance Theater?
4. У чому полягає новаторство контактної імпровізації як танцювальної практики? Яку роль у її розвитку відіграє Steve Paxton?
5. Як ідеї постмодерністської філософії (симулякр, інтертекстуальність, «смерть автора») можуть проявлятися у хореографії?
6. Які художні принципи танцтеатру (Tanztheater) формує Pina Bausch? Чим її підхід відрізняється від американського постмодернізму?

7. Як у постмодерному танці змінюється розуміння тіла танцівника?
Чому використовуються побутові або «звичайні» рухи?
8. Чим відрізняються американські експерименти постмодерн-денсу від європейського танцтеатру?

Семінарське заняття 2.

Тема: *Мистецтво сучасності (контемпорарі)*

Мета вивчення: навчання порівнювати різні художні моделі contemporary dance.

Література:

Основна : 4, 5, 8; **додаткова:** 10, 15;

Завдання:

1. Розглянути соціально-історичні передумови розвитку мистецтва contemporary у період 1988–2008 років.
2. Охарактеризувати основні філософські ідеї, що вплинули на формування сучасної хореографії.
3. Визначити художні принципи та естетику contemporary dance.
4. Проаналізувати особливості розвитку contemporary dance у США та Європі.
5. Розглянути трансформацію джазового танцю та його взаємодію з contemporary dance.

Питання для обговорення :

1. Які політичні та соціальні зміни кінця ХХ століття вплинули на розвиток сучасного мистецтва?
2. Чим contemporary dance відрізняється від постмодерного танцю?
3. Яку роль відіграють філософські концепції тіла у формуванні естетики сучасної хореографії?
4. Які художні принципи характерні для contemporary dance (імпровізація, робота з простором, взаємодія з медіа)?
5. Як трансформується класичний балет у сучасній хореографії, зокрема у творчості William Forsythe?
6. Які особливості розвитку contemporary dance у Європі можна простежити у творчості Anne Teresa De Keersmaeker?
7. Яким чином сучасна хореографія поєднує різні види мистецтва (театр, музику, відео, перформанс)?
8. Як масова культура та медіа вплинули на розвиток джазового танцю наприкінці ХХ — на початку ХХІ століття?

Семінарське заняття 3.

Тема: *Танець контемпорарі в культурно-мистецькому просторі сучасної України*

Мета вивчення: формування аналітичного мислення, здатності визначати функції contemporary танцю в культурному просторі, бачити його соціально-художню роль.

Література:

Основна : 8

Завдання:

1. Проаналізувати процес інституалізації танцю контемпорарі в Україні.
2. Визначати функції contemporary танцю в культурно-мистецькому просторі.
3. Проаналізувати приклади українських contemporary-проектів.
4. Обговорити виклики, тенденції та перспективи розвитку напрямку.

Питання для обговорення:

1. Які чинники зумовили інституалізацію contemporary танцю в Україні?
2. Як вплинув західний досвід (фестивалі, майстер-класи, гранти) на розвиток українських практик?
3. Яку роль відіграють незалежні театри contemporary танцю у формуванні нової культурної мови?
4. Як можна охарактеризувати основні функції contemporary танцю в культурно-мистецькому просторі?
5. Які головні виклики стоять перед сучасною українською contemporary-спільнотою сьогодні?
6. У чому полягає перспектива українського contemporary танцю на світовій сцені?

7. ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Мистецтво як експеримент (прагнення реальності).

Самостійна робота студентів: Тіло і рух як художній матеріал.

Мета: усвідомлення взаємозв'язку історичного контексту, художньої ідеї та експериментальної практики.

Завдання:

1. Вивчити необхідні терміни та поняття.
2. Оберіть одного з художників/танцівників лекційного матеріалу: Лої Фуллер, Михайло Фокін або Айседора Дункан.
3. Опишіть, як його/її практика демонструє **прагнення реальності** та використання тіла чи руху як художнього матеріалу.
4. Підготуйте короткий есе (300–400 слів), де зазначте:

- мистецькі засоби;
- експериментальні методи;
- вплив на глядача і сприйняття простору.

Література: 1-3

Тема 2. Конструктивний та «аналітичний» підхід до форми.

Самостійна робота студентів: Конструктивний та аналітичний підхід до форми

як універсальний метод мистецтва ХХ століття.

Мета: навчитися аналізувати рух як структуру.

Завдання:

1. Вивчити необхідні терміни та поняття.
2. Порівняти фрагмент картини Поля Сезана («Натюрморт із яблуками» або «Гора Сент-Віктуар») із коротким відео сучасного танцю. Знайдіть спільні принципи композиції, балансу, форми.
3. Створити короткий опис «танцю за Сезаном» — як можна передати його принципи через рух, простір, ритм і тіло.

Література: 3,5

Тема 3. Мистецтво авангарду та тілесності.

Самостійна робота студентів: Конструктивізм і Баухауз: мистецтво як проект

Мета: розуміння переходу від експресивної тілесності до конструктивних і постекспресивних моделей руху.

Завдання:

1. Вивчити необхідні терміни та поняття.
2. Написати коротке есе (1–2 сторінки) на тему: «Маніфест як інструмент художнього радикалізму у мистецтві ХХ століття»
У роботі необхідно:
 - проаналізувати приклад одного авангардного маніфесту;
 - пояснити його художню програму;
 - визначити його вплив на мистецьку практику.
3. Подивитися Тріадичний балет Оскара Шлеммера та визначити:
 - як костюм змінює можливості руху;
 - як геометрія формує сценічну композицію;
 - як змінюється роль танцівника у виставі.

Література: 8, 14, 20.

Тема 4. Образ нової людини у мистецтві США, України та Європи.

Самостійна робота студентів: Образ «нової людини» у хореографії першої половини ХХ століття: національні моделі тілесності.

Мета: аналіз взаємозв'язку між соціальними змінами та розвитком нових художніх форм

Завдання:

1. Порівняйте тілесність і рухи у хореографії: Марти Грем (США), Василя Верховинця (Україна), Курт Йосс (Європа). Запишіть основні відмінності у підході до тіла, пластики та вираження емоцій.
2. Проаналізуйте, як рух і тілесність у танці відображають національні ідеї чи ідеологічні прагнення у США, Україні та Європі. Наведіть конкретні приклади.

Література: 8, 20

Тема 5. Сюрреалізм: ідеї, контекст, художні практики та втілення у хореографії.

Самостійна робота студентів: Сюрреалістична образність і підсвідоме у мистецтві ХХ століття

Мета: сформувані розуміння основних ідей сюрреалізму та їхнього впливу на розвиток художніх практик і сучасної хореографії.

Завдання:

1. Вивчити необхідні терміни та поняття.
2. Опрацювати фрагмент “Маніфесту сюрреалізму” (1924) Андре Бретона та письмово:
 - пояснити, як автор визначає поняття сюрреалізму;
 - визначити, яку роль у творчому процесі відіграють сон, підсвідоме та автоматизм;
 - пояснити, чому сюрреалісти виступали проти раціоналізму та традиційних естетичних норм;
 - зробити короткий висновок про значення маніфесту для розвитку мистецтва ХХ століття.
3. Подивитися один із прикладів сюрреалістичної або близької до неї хореографічної практики (за вибором): виступ Hélène Vanel – L’Hyst erie (1938); Fran oise Sullivan – Danse dans la neige (1948); фрагмент фільму Un Chien Andalou Pina Bausch – Café Müller (1978).

Після перегляду письмово визначити:

- які риси сюрреалістичної естетики проявляються у сценічній дії;
- як через рух передається стан підсвідомого або внутрішнього переживання;

- які художні засоби створюють атмосферу сновидної або ірраціональної реальності.

Література: 8

Тема 6. Тілесний жест як «трансформація образу».

Самостійна робота студентів: Тілесний жест у постмодерному танці: від живописного жесту до хореографічної дії.

Мета: сформувати розуміння того, як ідеї жесту та експресивної дії в мистецтві середини ХХ століття вплинули на формування нових підходів до руху і тілесності у постмодерній хореографії.

Завдання:

1. Подивитися відео робіт хореографів:
 - Анна Хелпрін (Anna Halprin),
 - Мерс Каннінгем (Merce Cunningham),
 - Тріша Браун (Trisha Brown),
 - Сімона Форті (Simone Forti)
 та пояснити, як їх практики відображають принципи «широкого жесту» у танці.
2. Описати, як ідеї gestural painting вплинули на хореографів Judson Dance Theater?

Література: 8,10

Тема 7. Візуальне мистецтво масової культури та його вплив на хореографію.

Самостійна робота студентів: Поп-арт і хореографія: взаємодія масової культури та танцювальної практики 1956–1970 рр.

Мета: аналіз впливу естетики масової культури на розвиток хореографії та експериментальні підходи до руху і тілесної мови.

Завдання:

1. Вивчити ключові приклади візуального мистецтва масової культури:
 - Енді Воргол (Andy Warhol),
 - Рой Фокс Ліхтенштейн (Roy Lichtenstein).
 Описати характерні риси їх творів: кольори, композицію, образи споживання та масової культури.
2. Проаналізувати, як принципи поп-арту (масовість, повторюваність, іронія, комерційна символіка) проявилися у хореографії:
 - роботи Judson Dance Theater;
 - постановки Твайли Тарп (Twyla Tharp).

Література: 10

Тема 8. Нова тілесність.

Самостійна робота студентів: Концептуальне мистецтво та нова тілесна мова у хореографії другої половини ХХ ст.

Мета: ознайомитися з основними ідеями концептуального мистецтва та показати, як ці художні практики вплинули на розвиток руху і тілесної мови у хореографії.

Завдання:

1. Ознайомитися з ключовими текстами та прикладами:
 - Sol LeWitt — «Paragraphs on Conceptual Art» (1967);
 - Germano Celant — «Arte Povera. Notes on a Guerrilla War» (Flash Art, 1967).

Пояснити, як концепт або інструкція стають основою твору у мистецтві та хореографії.

2. Переглянути відео/документацію хореографічних та перформативних робіт:
 - Dance Constructions;
 - Cut Piece;
 - Accumulation;
 - Contact Improvisation;
 - Rhythm 0.

Опишіть, як художники та хореографи використовують тілесну мову для передачі ідеї, інструкцій або взаємодії з глядачем.

3. Провести письмовий аналіз:
 - порівняйте підхід до **руху і тілесної мови** у концептуальному мистецтві (LeWitt), Fluxus (Yoko Ono), Arte Povera (Simone Forti) та сучасному перформансі (Marina Abramović);
 - поясніть, як ці практики вплинули на розвиток хореографії другої половини ХХ століття.

Література: 13-16**Тема 9. : Хореографічна мова постмодернізму**

Самостійна робота студентів: усвідомлення яким чином нові філософські та естетичні ідеї вплинули на хореографію; у чому полягає відмінність між класичною, модерністською та постмодерною хореографічною мовою.

Мета: аналіз змін у танцювальному мистецтві, пов'язаних із переосмисленням ролі тіла, руху та сценічного простору.

Завдання:

1. Проаналізувати особливості хореографічної мови у творчості провідних хореографів:

- Мерс Каннінгем (Merce Cunningham)
 - Івон Райнер (Yvonne Rainer)
 - Стів Пекстон (Steve Paxton)
 - Піна Бауш (Pina Bausch)
 - Каролін Карлсон (Carolyn Carlson)
2. Розглянути взаємозв'язок танцю з іншими видами мистецтва:
- музикою (експерименти John Cage)
 - театром
 - перформансом.

Література: 1-3

Тема 10. Мистецтво сучасності (танець контемпорарі)

Самостійна робота студентів: ознайомлення з провідними хореографами США та Європи та їхніми художніми концепціями.

Мета: сформування цілісного уявлення про основні напрями розвитку сучасного танцю (contemporary dance) кінця ХХ – початку ХХІ століття.

Завдання:

1. Ознайомитися з провідними представниками США та Європи, проаналізувати їхні твори:
- Вільям Форсайт (William Forsythe)
 - Твайла Тарп (Twyla Tharp)
 - Мередіт Монк (Meredith Monk)
 - Елвін Ейлі (Alvin Ailey American Dance Theater)
 - Анна Тереза де Кірсмакер (Anne Teresa De Keersmaeker)
 - Піна Бауш (Pina Bausch)
 - Магі Марін (Maguy Marin)
 - Матс Ек (Mats Ek)
 - Джеймс Тьерре (James Thierrée).

Під час аналізу звернути увагу на: особливості хореографічної мови митця; взаємодію руху, музики, сценографії та драматургії; художню ідею та концепцію вистави; новаторські елементи у постановках.

2. Порівняйте творчі підходи двох хореографів (наприклад, В. Форсайт і П. Бауш) за такими параметрами:
- робота з тілом і рухом;
 - сценічна драматургія;
 - взаємодія танцю і театру;
 - емоційно-образна система вистави.

Література: 8, 10, 12

Тема 11. Трансформація українського танцювального мистецтва в контексті формування нової культурної ідентичності.

Самостійна робота студентів: роль хореографічного мистецтва у формуванні та репрезентації національної культурної ідентичності.

Мета: осмислити взаємозв'язок народно-сценічної традиції та сучасної хореографії в Україні.

Завдання:

1. Написати коротке есе (1-2 стор) та охарактеризувати процес формування сучасної танцювальної сцени України у 1990–2000-х роках. У відповіді звернути увагу на:
 - вплив соціокультурних змін після здобуття незалежності;
 - поєднання традиційної танцювальної лексики з новими хореографічними техніками;
 - роль сучасної хореографії у формуванні культурної ідентичності.
2. Проаналізувати приклади сучасних сценічних постановок, у яких використано елементи української традиційної культури:
 - Балет «Тіні забутих предків» Віталія Кирейко (1990 рік)
 - Балет «Тіні забутих предків» Артемія Шошина (2023 року)
 - Балет «Лісова пісня» Михайла Скорульського (1991 року)
 - Балет «Лілея» Костянтина Данькевича у редакції В. Ковтуна
3. Порівняти два підходи до використання етнографічного матеріалу в українській хореографії: народно-сценічна традиція та сучасна хореографія (contemporary dance). Проаналізувати:
 - характер використання фольклорних мотивів;
 - пластичну лексику;
 - сценічну форму;
 - художню концепцію вистави.

Література: 1, 3, 5

Тема 12. Мистецтво сучасності (танець контемпорарі)

Самостійна робота студентів:

Мета: формувати аналітичне мислення, здатність визначати функції contemporary танцю в культурному просторі, бачити його соціально-художню роль.

Завдання:

1. Міні-аналітика запропонованого відеофрагмента:
 - визначити риси contemporary танцю у виступі (пластика, тілесність, простір, звук).
 - надати обґрунтовану відповідь на питання: які культурні або соціальні смисли передано через рух?

2. Кейс-аналіз: Оберіть одну з компаній (Київ модерн балет, Freedom physical theatre; Тотем, Vortex, Sun Dance House) і підготуйте коротку характеристику:
- головна естетика, особливості пластики;
 - участь у фестивалях/міжнародних проєктах;
 - внесок у розвиток українського contemporary.
 -

Література: 6, 9, 11

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів за формами контролю

Поточний контроль:

- виконання самостійних завдань - 2 бали;
- виконання теоретичних завдань до семінарського заняття - 6 балів;
- презентація на семінарському занятті - 2 бали;
- усне опитування наприкінці лекційних занять за темами - 1 бал;

Можлива максимальна кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю: 60 балів.

Підсумковий контроль: залік - 40 балів.

Всього: 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	Залік	Сума
3	3	3	3	3	3	3	3	11	11	3	11	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Показ балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано з можливістю
35-59		незадовільно з можливістю	

	FX	повторного складання	повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання самостійного завдання до лекційних занять: здобувач вищої освіти отримує 2 бали за якісно виконане завдання, що полягає у наведенні власних прикладів до вивченого матеріалу (1-2 приклади). Здобувач вищої освіти не отримує бали, у разі невиконання завдання або неввірного наведення власних прикладів до вивченого матеріалу.

Критерії оцінювання самостійного завдання до семінарських занять: здобувач вищої освіти отримує 6 балів, якщо виконане ним завдання повністю розкриває зазначену тему, вірно побудоване та інформативне. Здобувач вищої освіти отримує 5 балів, якщо виконане ним завдання повністю розкриває тему, інформативне, але має незначні помилки при виконанні структурного аналізу, порівняння або характеристики, проте здобувач може запропонувати шляхи удосконалення завдання. Здобувач отримує 4 бали, якщо виконане ним завдання повністю розкриває тему, інформативне, але має незначні помилки у структурі аналізу, порівняння або характеристики, а здобувач не може запропонувати шляхи удосконалення завдання. Здобувач отримує 1-2 бали, якщо завдання виконане не повністю, має низький рівень інформативності, має значні помилки у структурі аналізу, порівняння або характеристики. Здобувач не отримує балів, якщо завдання не виконане.

Критерії оцінювання презентації на практичному занятті: здобувач отримує 2 бали, якщо презентація виконаного завдання проведена на високому професійному рівні, здобувач демонструє професіоналізм, обізнаність в інноваційних хореографічних методах та умовах їх виникнення, під час реалізації завдання, фахову компетентність, впевненість, індивідуальний підхід. Здобувач отримує 1 бал, якщо презентація виконаного завдання проведена на низькому професійному рівні, здобувач допускається методичних помилок під час реалізації аналітичної складової завдання, поводить себе невпевнено. Здобувач не отримує бали у разі невиконання завдання.

Критерії оцінювання усного опитування наприкінці лекційного заняття: здобувач вищої освіти отримує 1 бал у разі вірної відповіді на запитання, у разі помилкової відповіді здобувач вищої освіти не отримує бал. Запропоновані запитання здобувачам вищої освіти

повинні мати єдину стислу вірну відповідь, яка обговорювалась під час лекційного заняття.

ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

У межах курсу заохочується участь здобувачів у заходах неформальної освіти (Prometheus, EdEra, онлайн-курси, тренінги, наукові конференції, участь у майстер класах, перемоги у конкурсах тощо) та інформальної освіти (бесіди, відвідування хореографічних вистав, виставок тощо), зміст яких відповідає тематиці дисципліни. За наданими сертифікатами про проходження курсів або участь у конференціях студент може отримати додаткові бали чи зарахування окремих завдань. Такі результати визнаються як складова індивідуальної освітньої траєкторії.

Формат неформальної освіти		Умови перезарахування
Участь у науковій, науково-практичній конференції, семінарах, майстер-класах		Відповідно до наданого сертифікату
Диплом лауреата хореографічного конкурсу		Міжнародний конкурс: 1 місце - додаткові 10 балів 2 місце - додаткові 8 балів 3 місце - додаткові 6 балів Всеукраїнський конкурс: 1 місце - додаткові 6 балів 2 місце - додаткові 4 балів 3 місце - додаткові 2 балів
Інші форми неформальної освіти		Відповідно до документу, що підтверджує участь у заході
Формат інформальної освіти		Умови перезарахування
Результати навчання, отримані шляхом інформальної освіти перезараховуються, за умови їх декларування та надання стислої презентації під час аудиторного заняття.		Відповідно до кількості балів за темою, за якою пропонується перезарахування

9. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ

1. Чому художники початку ХХ ст. відмовилися від академічних традицій?
2. Які ідеї імпресіонізму, постімпресіонізму, символізму можуть бути втілені в танці?
3. Чим відрізняється підхід Лої Фуллер від А. Павлової у «Вмираючому лебеді»?
4. У чому полягає новаторство українських маніфестів авангарду (зокрема, «Кверо-футуризму» Михайля Семенка)?
5. Як українські маніфести поєднували модернізм із національною ідентичністю?
6. Порівняйте ідеї футуристів, дадаїстів і сюрреалістів. Які спільні та відмінні риси їхнього світогляду?
7. Як, на вашу думку, маніфест може функціонувати у сучасній культурі (соцмережі, перформанси, арт-акції)?
8. Які основні принципи побудови форми сформулював Поль Сезанн у своїй живописній практиці?
9. У чому полягає конструктивний підхід до форми у мистецтві модернізму?
10. Як принцип геометризації форми у творчості Поля Сезанна вплинув на розвиток художнього мислення ХХ століття?
11. Яким чином ідеї конструкції та структури форми можуть бути застосовані в хореографії?
12. Які параметри руху виділив у своїй теорії Рудольф Лабан?
13. У чому полягає значення системи аналізу руху Лабана для сучасної хореографічної практики?
14. Що таке кінесфера та як вона використовується у хореографічному аналізі руху?
15. Як у танцювальній практиці проявляється просторове мислення руху?
16. Яким чином експресивний жест у живописі вплинув на розвиток хореографічного мислення?
17. У чому особливість експресіоністичної тілесності в творчості Мері Вігман?
18. Яким чином експресіоністичний танець трансформує традиційні уявлення про красу руху та сценічну виразність?
19. Як взаємодіють простір, час та енергія у структурі танцювального руху?

20. Чому аналітичний підхід до форми є важливим для хореографа та танцівника?
21. Чому авангард називають «мистецтвом нульової точки»?
22. Які ідеї об'єднували представників різних течій авангарду (футуризм, кубізм, конструктивізм, експресіонізм, сюрреалізм)?
23. Як авангард змінив уявлення про тіло, рух і простір у мистецтві?
24. Проаналізуйте вплив ідей італійського футуризму на розвиток танцю і театру.
25. Чим «Триадичний балет» відрізняється від класичного балету?
26. Порівняйте тілесність і рухи у хореографії: Марти Грем (США), Василя Верховинця (Україна), Рудольфа Лабана та Мері Вігман (Європа). Запишіть основні відмінності у підході до тіла, пластики та вираження емоцій.
27. Проаналізуйте, як рух і тілесність у танці відображають національні ідеї чи ідеологічні прагнення у США, Україні та Європі. Наведіть конкретні приклади.
28. Чи існує спільна модерністська «мова руху» у трьох культурах. Які елементи є універсальними, а які — специфічними для кожної країни?
29. Як нові концепції тіла і руху допомогли хореографам створити образ «нової людини»? Наведіть приклади з кожної культури.
30. Які нові принципи руху з'явилися у постмодерному танці порівняно з модерною хореографією?
31. Яку роль відігравали експерименти Judson Dance Theater у трансформації поняття танцювального руху?
32. Наведіть приклади рухових або тілесних прийомів, що ілюструють вплив масової культури у хореографії.
33. Поясніть, як повторюваність, серійність та іронія у поп-арті були трансформовані у тілесну мову.
34. Опишіть приклад, як хореограф може «перекладати» візуальні образи на рухову або тілесну композицію без формування класичного сценічного образу.
35. Які ключові принципи концептуального мистецтва вплинули на формування тілесної мови у хореографії?
36. Як Fluxus і event scores трансформували підхід до тіла та руху?
37. У чому полягає зв'язок між матеріальністю Arte Povera та практиками site-specific у хореографії?
38. Як перформанс підштовхнув хореографію від театралізації до переживання, взаємодії та ризику?

39. Яку роль грають інструкції/score, повторення та випадковість у створенні нової тілесної мови?
40. Які соціокультурні чинники вплинули на розвиток українського танцювального мистецтва після здобуття незалежності України?
41. У чому полягають основні особливості трансформації народно-сценічної хореографії наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття?
42. Яку роль відіграє етнографічний матеріал у формуванні сучасної хореографії в Україні?
43. У чому полягає взаємозв'язок між народною танцювальною традицією та сучасною хореографічною практикою?
44. Охарактеризуйте особливості інтерпретації українського фольклору у сучасних сценічних постановках.
45. Які нові форми сценічної хореографії з'явилися в Україні у період 1990–2000-х років?
46. Яке значення мав фестивальний рух для розвитку сучасної танцювальної сцени України?
47. Яку роль відіграють мистецькі заклади освіти у формуванні сучасної хореографічної культури України?
48. Проаналізуйте особливості сценічної інтерпретації фольклорних мотивів у балеті Тіні забутих предків.
49. У чому полягає новизна хореографічної мови у сучасній постановці Тіні забутих предків?
50. Які елементи української культурної традиції відображені у балеті Лісова пісня?
51. У чому полягає відмінність між академічним і незалежним шляхом розвитку contemporary танцю в Україні?
52. Які чинники визначають оригінальність українського contemporary у порівнянні зі світовими тенденціями?
53. Чому contemporary танець вважається не лише мистецькою, а й соціальною практикою?
54. Як тілесність у contemporary танці відображає досвід українського суспільства сьогодні?

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна література

1. Басич, Ю. (2023). *Сучасний танець та місце традиційної танцювальної символіки в українській хореографії*. Філософія та політологія в контексті сучасної культури, (1), 87–94.
<https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/view/318>

2. Бігус, О., Маншилін, О., Кондратюк, Д., & Мова, Л. (2020). *Сучасний танець: Навчальний посібник*. Київ: Ліра-К. ISBN 978-617-7320-77-6.
3. Венедиктова, Л. (2021). *Тіло, яке говорить: Пластичні експерименти української сцени 1990-х років*. Танцювальні студії, 4(2), 42–55. <https://dancestudios.knukim.edu.ua>
4. Кондратенко, Г. Г., & Плохотнюк, О. С. (2025). *Український народний танець у контексті європейського хореографічного мистецтва ХХ століття*. Рига: Baltija Publishing. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/52904/>
5. Резнік, Д. І., & Бабенко, О. В. (2021). *Проблема вивчення сучасного танцю. Танець як мистецтво*. У Світ дидактики: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (с. 214–216). Київ: Людмила. <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/18989>
6. Рубан, В. (2023). *Сучасний танець у взаємодії з соціальними групами: Інституційний аспект реалізації та культурний вплив*. Художня культура. Актуальні проблеми, 19(1), 121–129. <https://hudkult.mari.kyiv.ua/article/view/283140>
7. Садовенко С. М. Хореографічна культура України і творчість Радуги Поклітару в теоретичному дискурсі. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2023. № 2. С. 111–116.
8. Федотова, Н. В. (2023). *Естетико-філософські основи танцю контемпорарі* (дисертація доктора мистецтвознавства). Київський національний університет культури і мистецтв. https://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/diser/fedotova/fedotova_diser.pdf
9. Федотова Н. В. Танець контемпорарі в сучасній культурі України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 – Культурологія. – Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, 2023.
10. Чепалов, О. І. (2022). *Омаж Новеру, або криза оповідальності в сучасному танці Німеччини*. Танцювальні студії, 5(2). <https://dancestudios.knukim.edu.ua/article/view/269342>
11. Чепалов О. Килим долі: іронія та драма. URL: <https://kyivmodernballet.com/news/media/kylymdoli-ironiya-ta-drama>
12. Шабаліна, О. М. (2021). *Маска та емоційно-тілесний інтелект у мистецтві танцю ХХ – початку ХХІ ст.* Танцювальні студії, 4(1), 51–63. <https://repository.ac.kharkov.ua/items/08b4a868-d0bc-4f34-8997-78acd9b66ca9>

Додаткова література

13. Brannigan, E. (2022). *Choreography, visual art and experimental composition 1950s–1970s*. Routledge.
14. Butterfield-Rosen, E. (2021). *Modern art and the remaking of human disposition*. University of Chicago Press.
15. Frigeri, F., & Handberg, K. (Eds.). (2021). *New histories of art in the global postwar era: Multiple modernisms*. Routledge.
16. Piquero Álvarez, L. (2024). *Contemporary dance choreography and spectatorship: Embodied emotion*. Springer.
17. Sörgel, S. (2020). *Contemporary African dance theatre: Phenomenology, whiteness, and the gaze*. Springer.
18. Veroli, P., & Vinay, G. (Eds.). (2019). *Music-Dance: Sound and motion in contemporary discourse*. Routledge.
19. Wynne-Jones, V. (2021). *Choreographing intersubjectivity in performance art*. Palgrave Macmillan.

Інформаційні ресурси

Бібліотека Харківської державної академії культури. Режим доступу: <http://lib-hdak.in.ua/>

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка. Режим доступу: <https://korolenko.kharkov.com/>

Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського. Режим доступу: <https://mtlib.org.ua/>

11. ЄДИНИЙ ГЛОСАРІЙ ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ ТА ТЕРМІНІВ

А

Авангард [Тема 1, 3] — сукупність новаторських художніх течій початку ХХ століття, спрямованих на радикальне оновлення мистецтва.

Академізм [Тема 1] — система художніх принципів, що базується на класичних зразках.

Антиакадемізм [Тема 1] — заперечення академічних норм і прагнення до свободи творчості.

Аналіз руху [Тема 2] — дослідження руху через параметри простору, часу, сили та потоку.

Антивіртуозність [Тема 6, 9] — відмова від демонстрації технічної складності.

Асоціативність (associativity) [Тема 5] — поєднання образів за логікою підсвідомого.

Автоматизм (automatism) [Тема 5] — творення без свідомого контролю.

Абстрактний експресіонізм (abstract expressionism) [Тема 6] — напрям, де жест і акт творення важливіші за зображення.

В

Візуальна культура [Тема 7] — система образів сучасного медіапростору.

Випадковість у мистецтві (chance / aleatory) [Тема 5, 8] — використання непередбачуваності як методу.

Вільний танець [Тема 1] — напрям, що базується на природності руху.

Г

Геометризація форми / тіла [Тема 2, 3] — узагальнення форми до геометричних структур.

Жестовий живопис (gestural painting) [Тема 6] — створення форми через жест.

Широкий жест (grand gesture) [Тема 6] — масштабний виразний рух.

Д

Дадаїзм [Тема 3] — рух, що використовує абсурд і провокацію.

Деконструкція (deconstruction) [Тема 9] — розкладання структури для нового прочитання.

Динаміка руху (dynamics) [Тема 2, 10] — параметри виконання руху.

Е

Експеримент у мистецтві [Тема 1, 6] — пошук нових форм.

Експресія [Тема 1] — вираження внутрішнього стану.

Експресіоністична тілесність [Тема 2] — інтенсивна тілесна виразність.

І

Імпровізація (improvisation) [Тема 6, 9, 10] — створення руху в процесі виконання.

Імпровізаційна композиція [Тема 6] — створення структури руху в реальному часі.

Інтерактивність (interactivity) [Тема 8] — участь глядача.

Інтертекстуальність (intertextuality) [Тема 9] — взаємодія текстів і форм.

Іронія у мистецтві [Тема 7] — дистанціювання через стилізацію.

Ірраціональність (irrationality) [Тема 5] — відмова від логіки.

К

Кінесфера [Тема 2] — особистий простір руху.

Колаж [Тема 7] — поєднання різних елементів.

Комерційна символіка [Тема 7] — образи масової культури.

Комікс-естетика [Тема 7] — стилістика коміксів у мистецтві.

Конструктивізм [Тема 3] — мистецтво як система побудови.

Конструктивний принцип [Тема 2] — логічна організація форми.

Концептуальне мистецтво (conceptual art) [Тема 8] — ідея важливіша за об'єкт.

Контркультура [Тема 9] — опозиція домінантним нормам.

Культура споживання [Тема 7] — соціокультурна система споживання.

М

Маніфест [Тема 1, 3] — програмний художній текст.

Масова культура [Тема 7] — культура широкої аудиторії.

Мистецтво як соціальний експеримент [Тема 1] — вплив мистецтва на суспільство.

Модернізм (modernism) [Тема 1] — оновлення художніх форм.

П

Панфутуризм [Тема 3] — український футуризм.

Перформанс (performance art) [Тема 7, 8] — мистецтво дії в часі.

Пластика руху [Тема 1] — виразність руху.

Пластична конструкція руху [Тема 2] — система форм у танці.

Пластична експресія [Тема 2] — рух як носій змісту.

Пластична цитата [Тема 7] — запозичення рухів з культури.

Поп-арт (pop art) [Тема 7] — мистецтво масової культури.

Постмодернізм (postmodernism) [Тема 9] — плюралізм і деконструкція.

Постмодерна хореографія (postmodern dance) [Тема 7, 9] — експериментальний танець.

Просторова структура [Тема 2] — організація руху.

Просторове мислення [Тема 2] — сприйняття руху як системи.

Просторові напрямки руху [Тема 2] — орієнтація у просторі.

Просторово-динамічна структура [Тема 2] — поєднання параметрів руху.

Процесуальність мистецтва [Тема 6, 9] — важливість процесу.

Підсвідоме (unconscious) [Тема 5] — джерело образів і бажань.

Р

Реалізм [Тема 1] — правдиве відображення дійсності.

Реформа балету [Тема 1] — оновлення класичного танцю.

Ритмічна організація руху [Тема 2] — структура руху у часі.

Рух як подія [Тема 6] — танець як процес.

Рух як художній матеріал [Тема 7] — будь-який рух як мистецтво.

С

Серіальність [Тема 7] — повторення елементів.

Синтез мистецтв [Тема 1] — поєднання видів мистецтва.

Система аналізу руху [Тема 2] — класифікація руху.

Символіка снів (dream symbolism) [Тема 5] — образи сновидінь.

Сценічна система [Тема 3] — взаємодія елементів вистави.

Сюрреалізм (surrealism) [Тема 5] — дослідження підсвідомого.

Т

Танець контемпорарі (contemporary dance) [Тема 10] — сучасний сценічний танець.

Техніка contraction–release [Тема 3, 10] — стискання і розширення корпусу.

Тілесна присутність (bodily presence) [Тема 6] — усвідомлення тіла.

Тілесна мова [Тема 8] — рух як вираження.

Тіло як художній матеріал [Тема 6, 8] — тіло як інструмент мистецтва.

Тиражування образу [Тема 7] — повторення образу.

Танцювальний експеримент [Тема 6] — дослідження нових форм руху.

Ф

Форма руху [Тема 2] — спосіб організації тіла.
 Футуризм [Тема 3] — культ швидкості і техніки.
 Флюксус (fluxus) [Тема 8] — міждисциплінарний авангардний рух.

X

Хореографічний жест [Тема 6] — рух як зміст.
 Художня програма [Тема 3] — система принципів.

ДОДАТКОВІ КОНЦЕПТИ (Тема 6–8)

Живопис дії (action painting) [Тема 6] — картина як поле дії.
 Полотно як арена (canvas as arena) [Тема 6] — мистецтво як процес дії.
 Крапельний живопис (drip painting) [Тема 6] — нанесення фарби через рух.
 Живопис кольорового поля (color field painting) [Тема 6] — великі площини кольору.
 Жест як слід тіла [Тема 6] — фіксація руху митця.
 Жестова абстракція [Тема 6] — створення образу через рух.
 Повсякденний рух (everyday movement) [Тема 6, 7] — звичайні дії як матеріал.
 Рухова партитура (score) [Тема 6] — система інструкцій для руху.
 Подієва партитура (event score) [Тема 8] — коротка інструкція дії.
 Скор-імпровізація (score-improvisation) [Тема 8] — імпровізація за правилами.
 Сайт-специфік практика (site-specific practice) [Тема 8] — робота у конкретному просторі.
 Арте повера (arte povera) [Тема 8] — робота з «бідними» матеріалами.
 Judson Dance Theater [Тема 6] — експериментальна група хореографів 1960-х.

ТЕХНІКИ CONTEMPORARY (Тема 10)

Усвідомлення тіла (body awareness) — відчуття тіла у русі.
 Вирівнювання (alignment) — правильне положення тіла.
 Центр тіла (center) — зона стабілізації.
 Робота з підлогою (floor work) — використання підлоги.
 Техніка реліз (release technique) — звільнення напруги.

- Перенесення ваги (weight shift) — зміна опори.
- Плинність руху (flow) — безперервність руху.
- Інерція (momentum) — використання імпульсу.
- Контактна імпровізація (contact improvisation) — взаємодія тіл.
- Просторове усвідомлення (spatial awareness) — орієнтація у просторі.
- Рівні руху (levels) — вертикальні позиції.
- Рухова фраза (phrase) — послідовність рухів.
- Партнеринг (partnering) — взаємодія партнерів.
- Кінестетичне усвідомлення (kinesthetic awareness) — внутрішнє відчуття руху.
- Соматичні практики (somatic practices) — методи роботи з тілом.

НАВЧАЛЬНЕ ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

Сучасний танець: історія, розвиток та майбутнє

Програма та навчально-методичні матеріали з дисципліни

Укладач:

Хендрик Ольга Юрїївна,

доцент кафедри сучасної хореографії та спортивно-оздоровчих технологій, кандидат педагогічних наук, доцент

Друкується в авторській редакції

Комп'ютерний набір Хендрик О.Ю.

Адреса видавця:

ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4

тел. (057)731-13-85. e-mail: nmr-academy@xdak.ukr.education